

Emsalö Allmogeförening rf

Yhdistyksen historia - katsaus

Emsalö Allmogeförening rf (suom. Emäsalon Kansalaisyhdistys ry) perustettiin vuonna 1894. Sillä oli pari edeltäjää, Emsalö Absoluta Nykterhetsförening (ehdottoman raittiuden yhdistys), joka aloitti 1891 sekä vuodesta 1893 toiminut rekisteröimätön laulu yhdistys, joka harjoitti kuorolaulua. Emsalö Allmogeföreningin eli EAF:n perustamispäiväksi on kirjattu 20. toukokuuta 1894. Aloitteen sen perustamisesta teki Borgå Bladetin päätoimittaja Uno Stadius. Hän oli innokas kansanvalistaja, joka piti kansanopistokurssia Bengtsbyn kansakoululla talvella 1894. Kurssi oli muuten lajissaan ensimmäinen Suomessa. Kurssi-iltojen aikana hän vakuuttui siitä, että saarella oli edellytyksiä ja halua järjestyneeseen nuoriso- tai kansalaistoimintaan yhdistyksen muodossa. Kurssin osanottajat muodostivat myös yhdistyksen rungon.

Yhdistyksen ensimmäisessä hallituksessa olivat puheenjohtaja Emil Wahrman, sihteeri Emilia Arvidsson ja rahastonhoitaja Janne Henriksson. Alkuaikana pidettiin joka viikko keskustelukokouksia. Aiheina oli monia tärkeitä kysymyksiä; teiden parantaminen, säännöllinen postinkulku, palosuojelu ja muita samankaltaisia yleisiä kysymyksiä. Jo vuonna 1899 puheenjohtajaksi valittiin nainen, Hanna Hällsten (myöhemmin Wahrman) mitä voidaan pitää varsin radikaalina runsaat sata vuotta sitten.

Alusta alkaen tavoitteena oli saada aikaan oma talo yhdistykselle mihin tarvittiin rahavaroja. Juhlat erilaisine ohjelmanumeroineen olivat rakennusrahastoa kartuttavaa toimintaa. Ne saattoivat kerätä usean sadan hengen yleisön. Ulkoilmajuhlia pidettiin kesäisin eri paikoissa, mm. Faddersin mäellä Orrbyssä ja Hakasalon Skallerhamnissa.

Vuonna 1912 koossa oli niin paljon pääomaa, että rakennustyö voitiin aloittaa. Rakennuksen sijainnista oli keskusteltu runsaastikin, mutta lopulta päädyttiin paikkaan, jossa seuratalo Midgård nyt on. Rakennuspaikka tunnettiin silloin nimellä ”Hermans gårdon”. Rakennusmestarina oli itseoppinut, mutta erittäin osaava Johan (Janne) Henriksson, Övre Hommasin (Storstus) isäntä Bengtsbystä. Talo valmistui ja vihittiin käyttöönsä 26. tammikuuta 1913.

Kun vuonna 1919 pidettiin 25-vuotisjuhlat, toteutettiin yksi yhdistyksen kaikkien aikojen suurimmista hankkeista. Valmistettiin koko illan näytelmä Värmlänningarna (Värmlantilaiset). Esiintyjänä oli pelkästään yhdistyksen jäseniä. Se oli suuri

menestys. Juhlaan osallistui 700 henkilöä, huomattava määrä nykymittapuullakin mitaten. Uno Stadius oli läsnä, ja hän piti myös juhlapuheen.

Laululla ja musiikilla on aina ollut Emäsalossa merkittävä sija. Kuoroyhdistyksen toimintaa jatkettiin kansalaisyhdistyksen puitteissa. Emäsalon kuoro osallistui jo 1895 suomenruotsalaisille laulujuhille Helsingissä. Kuoron toiminta oli vuosien saatossa vaihtelevaa, ja se kuihtui pois 1930-luvulla. Mutta sotien jälkeen se heräsi jälleen toimintaan. Kuoro esiintyi mm. radiossa.

Pelimannimusiikilla on saarella perinteitä ainakin 1700-luvulta lähtien. Kyläpelimannit vastasivat musiikista myös lukuisissa juhlissa ja tansseissa, jotka toivat yhdistykselle tuloja. 1920-luvulla toimi peräti jousiorkesteri, jota johti laulu- ja musiikkiyhdistyksen kapellimestari. 1920-luvun lopulla ja 30-luvun alussa Laivaston soittokunta vieraili Emäsalossa Georg Malmsténin johdolla. Hän sai täällä virikkeen Emsalö-valssiin ”Lilla mö på Emsalö” (Martti Jäppilä käänsi sen 1939 suomeksi nimellä ”Saariston Sirkka”), joka on melkein saanut aseman saaren ”kansallislauluna” yleensä laulettuna Emsalö-laulun (”Alltjämt förgäves på blomsterstigen”) sijaan.

Yhdistyksen urheilujaosto toimi aktiivisesti 1920-luvulta lukien. Se järjesti hiihto-, suunnistus- ja pyöräkilpailuja yhdistyksen piirissä, mutta myös Porvoon seudun nuorisoliiton puitteissa. Sittemmin on jalkapallokin kuulunut sen ohjelmaan.

Sotien jälkeen, siis 1940-luvulla, kaikki yhdistystoiminta ja niin myös kansalaisyhdistyksen toiminta vilkastui suuresti. Raskaiden sotavuosien jälkeen aktiviteetit olivat moninaisia. Innostus oli aluksi suurta, mutta vähitellen se laantui. Muutaman vuoden toimineet laulukuoro ja kansantanssiryhmä nukahtivat. Seuraavien vuosikymmenien aikana omat ohjelmalliset juhlat ja tilojen vuokraus toivat varoja Midgårdin kunnossapitoon. Vuonna 1947 tehty tiilikatto uusittiin peltikatoksi 1990, ja sen jälkeen kunnostettiin juhlasali.

2000-luvulla on panostettu lisäosan rakentamiseen sekä liittymiseen vesiosuuskunnan vesihuoltoon. Uusi tienpuoleinen lisäosa rakennettiin laajalti talkoovoimin ja tähän tuli tarjoilu/kokoustila, uusi keittiö, WC-tilat sekä toisen kerroksen tietotupa/kokoontumishuone. Lisäosa vihittiin käyttöön talkookahvitilaisuudella 20.4.2003.

1950-luvulta lähtien yhdistys järjesti vuosittain ohjelmallisen pääsiäisjuhlan. Tämä perinne katkesi vasta 1990-luvulla. Edelleenkin jatkuva perinne, juhannussalon pystytys, aloitettiin 1975. Se kokoa joka vuosi suuren yleisön, myös Emäsalon

ulkopuolelta. Emäsalo-päivä, jota tavallisesti vietetään elokuun ensimmäisellä viikolla, on muodostunut saarelaisten suosimaksi kokoontumis- ja tutustumistilaisuudeksi. Samalla on mahdollisuus myös myydä ja ostaa paikallisia tuotteita.

Loppuvuodesta joulun tienoolla järjestetään mm. joulumyyjäiset ja puurojuhla. Yhdistys on järjestänyt vuosittain myös joulujuhlan eläkeläisille. *Käännös tm.*